مجله علمی پژوهان
مقاله پژوهشی
دوره ۱۴، شماره ۳، بهار ۱۳۹۵
صفحات ۱ تا ۱۰

ارزشیابی کارگاه های آموزشی مرکز پژوهش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان از دیدگاه دانشجویان شرکت کننده در سال ۱۳۹۴

مریم افشاری[۱]، سعید یزدی راوندی[۲و۳*]، علیرضا زمانی[۴]، فاطمه فدایی[۵]، طاهره رضایی[۵]، زهرا تسلیمی[۶]

۱. دانشجوی دکتری تخصصی آموزش بهداشت، مرکز پژوهش دانشجویان، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۲. دانشجوی دکتری تخصصی علوم رفتاری، مرکز تحقیقات اختلالات رفتاری و سوء مصرف مواد، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۳. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، رودهن، تهران
۴. استاد ایمونولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۵. دانشجوی پزشکی، مرکز پژوهش دانشجویان، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران
۶. دانشجوی دکتری تخصصی علوم اعصاب، مرکز تحقیقات نوروفیزیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران

مشخصات مقاله

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۱/۱۷
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۰۳/۰۴

واژگان کلیدی

ارزشیابی
دانشجویان
کارگاه های آموزشی
مرکز پژوهش دانشجویان
همدان

نویسنده مسئول

سعید یزدی راوندی، دانشجوی دکتری تخصصی علوم رفتاری، مرکز تحقیقات اختلالات رفتاری و سوءمصرف مواد، دانشگاه علوم پزشکی، همدان، همدان، ایران

تلفن: ۰۸۱-۳۸۲۷۱۰۶۶
ایمیل: Yazdiravandi@umsha.ac.ir

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی همدان محفوظ است

چکیده

مقدمه: مرکز پژوهش دانشجویان، نقش مهمی در جهت کارایی و بالندگی آموزشی و پژوهشی دانشجویان دانشگاه دارد. جهت تضمین کیفیت و ارتقای این مرکز می توان از فرآیند ارزشیابی استفاده کرد. بنابراین این مطالعه با هدف ارزشیابی کارگاه های آموزشی مرکز پژوهش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان از دیدگاه دانشجویان شرکت کننده صورت گرفت.

روش کار: مطالعه حاضر یک مطالعه مقطعی بر روی ۲۸۴ دانشجوی شرکت کننده در کارگاه های مرکز پژوهش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان در سال ۱۳۹۴ که به روش سرشماری وارد مطالعه شدند انجام گرفت. جمع آوری داده ها با استفاده از پرسشنامه خود ساخته که شامل مشخصات پاسخگویان و گویه های اصلی بود، صورت گرفت. تحلیل داده ها با استفاده آزمون های ANOVA، تی مستقل و با نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ انجام گرفت.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد، تعداد دانشجویانی که وضعیت کارگاه ها را ضعیف گزارش داده اند، بسیار کم و اکثریت دانشجویان وضعیت برگزاری کارگاه ها را در گویه مدیریت گردانندگان، گویه ی مهارت مدرسین و گویه ی دانشجویان خوب ارزشیابی کرده اند. بین امتیازات گویه ها و تجربه قبلی شرکت و وضعیت اقامت دانشجویان در کارگاه ها ارتباط آماری معنادار مشاهده نگردید ($P>0/05$). اما بین امتیازات سه گویه از کارگاه ها و رشته تحصیلی، ترم تحصیلی و دانشکده دانشجویان ارتباط آماری معناداری وجود داشت ($P<0/05$).

نتیجه گیری: نظر به اهمیت و نقش ارزشیابی های دانشجویی از کارگاه های آموزشی، پیشنهاد می گردد، مطالعه ای جامع در سطح دانشگاه های علوم پزشکی با هدف ارزشیابی کارگاه ها و ارتقاء کمی و کیفی آنان به صورت گسترده صورت گیرد.

مقدمه

امروزه تمامی کشورهای دنیا برای حفظ یا ایجاد بنیان های توسعه یافتگی و ارتقای قدرت خود با دیگر کشورها، علم و فناوری را به عنوان محور اصلی فعالیت ها و کارها مورد توجه قرار می دهند [۱]. علم و فناوری محصول فعالیت های آموزشی و پژوهشی مستمر است و در صورتی که فعالیت های علمی و پژوهشی با سایر فعالیت های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ترکیب گردد، توسعه پایدار برای جوامع ایجاد خواهد گردید [۲]. از آنجا که در دنیای امروز دانشگاه یکی از نهاد های اصلی محسوب می شود، لذا عدم توجه به دانشگاه و رسالت های آن، پیامدهای نامطلوبی می تواند برای جامعه

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

داشته باشد، زیرا در جوامع مسائل و مشکلات زیادی وجود دارد که دانشگاه ها می توانند در رفع و پیشگیری تعداد قابل توجهی از آنها کمك کنند [۳]. از طرف دیگر نگاه گذشته به مسولیت دانشگاه، بیشتر آموزشی بوده است اما با رشد جوامع، هر روز نیازها و خواسته ها افزایش یافته و مطالبات متنوع تر گردیده است و باعث این موضوع شده است که علاوه بر مباحث آموزشی، مسائل پژوهشی نیز مورد توجه قرار گیرد [۵،۴]. با توجه به اینکه پژوهش در سطح دانشگاه ها مورد توجه قرار گرفته است، بنابراین مراکز تحقیقات بسیاری هم در سطح دانشگاه ها با توجه به امکانات و منابع وجود دارد که مسئولیت های مختلفی درباره موضوعات مختلف آموزشی و پژوهشی مختلف دارند [۶]. در میان این مراکز تحقیقاتی، مرکز پژوهش دانشجویان دانشگاه های علوم پزشکی در سطح کشور به منظور ارتقای سطح دانش، ایجاد و تقویت روحیه پژوهش، حمایت از فعالیت های جمعی پژوهشی دانشجویان، راهنمایی و توانمندسازی دانشجویان در جهت کارایی و بالندگی علمی آموزشی و پژوهشی ایفا وظیفه می نماید [۷].

اما در خصوص قشر دانشجو که دارای جایگاه و ویژگی های خاص خود در سطح جامعه است این مطالبات و نیازها پیچیده تر و حساس تر شده است و به دنبال آن انتظارات جامعه نیز از دانشگاه تغییر کرده و نقش مناسب، مطابق خواسته های جدید برای دانشگاه در کنار رسالت انتقال علم در نظر گرفته شده است [۸، ۹]. اما در این تغییر و تحولات، ضرورت کارکرد دانشگاه در زمینه های آموزشی و پژوهشی پررنگ تر و قابل توجه تر گشته است. بنابراین نقشی که برای دانشجوی امروزی و ویژگی های وی تعریف میشود دستخوش این تغییرات بوده است [۱۰، ۱۱].

مرکز پژوهش دانشجویان هر دانشگاه برای انجام وظایف محوله خود دارای واحد هایی به صورت زیر مجموعه می باشد که برابر فصل شش ماده چهارده آیین نامه این مرکز برای رسیدن به اهداف و سیاست های مرکز پژوهش تعداد ۵ زیر مجموعه به نام های واحد تبلیغات و روابط عمومی، واحد آموزش، واحد پژوهش، واحد مجله و واحد مدیریت منابع و نیروی انسانی لازم می باشد. در این میان وظایف واحد آموزش در این مرکز شامل: نیاز سنجی آموزشی و تعیین گروه های هدف برای اجرای برنامه های آموزشی از بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی و سایر مراکز آموزشی، برگزاری کارگاه های آموزشی نظری و عملی متناسب با درخواست دانشجویان و گروه های هدف، برگزاری ژورنال کلاب های علمی درون دانشگاه و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی و برگزاری تورهای آموزشی از مراکز تحقیقاتی داخل و خارج از دانشگاه می باشد. لذا برای اینکه اهمیت مرکز پژوهش دانشجویان را در ارتباط با مسائل آموزشی بررسی نماییم، از فرآیندهایی از جمله ارزشیابی و نظرسنجی استفاده می نماییم. ارزشیابی به یک فرآیند نظام مند جهت جمع آوری و تفسیر داده ها اطلاق می گردد که تحقق اهداف مورد نظر برنامه ها و میزان آن را تعیین می نماید [۱۳]. بی شک ارزشیابی از موثرترین روش ها جهت تضمین کیفیت و شرط اساسی روند ارتقای مستمر در سیستم های آموزشی و پژوهشی می باشد. با استفاده از ارزشیابی و همچنین نتایج به دست آمده می توان به پیگیری نقاط قوت و ضعف پرداخته و به دنبال آن گام های مناسبی جهت ایجاد تحولات و اصلاح امور برداشته شود [۱۴]. بنابراین این مطالعه با هدف ارزشیابی کارگاه های آموزشی مرکز پژوهش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان از دیدگاه دانشجویان شرکت کننده در سال ۱۳۹۴ اجراء گردید.

روش کار

مطالعه حاضر یک مطالعه مقطعی از نوع توصیفی_تحلیلی با کد اخلاق از دانشگاه علوم پزشکی همدان به شماره .IR.UMSHA ۱۳۹۴/۱۳۲.REC بود. در این مطالعه جامعه آماری مورد مطالعه را ۲۸۴ نفر از دانشجویان شرکت کننده در کارگاه های مرکز پژوهش دانشجویان در بهار، پاییز و زمستان ۱۳۹۴ تشکیل دادند. کارگاه های مرکز پژوهش دانشجویان شامل کارگاه اخلاق در پژوهش، End Note، مقاله نویسی، نامه نگاری علمی، پروپوزال نویسی، طراحی و روایی پرسشنامه، جستجو در منابع، SPSS مقدماتی و پیشرفته، روش تحقیق، Word بود. معیار ورود به مطالعه شامل، دانشجویانی که در بهار، پاییز و زمستان ۹۴ در کارگاه های مرکز پژوهش دانشجویان شرکت

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

نمودند و تمایل به همکاری داشتند بود. همچنین معیار خروج شامل، دانشجویانی بود که حضور آنها در کارگاه با بیش از نیم ساعت تاخیر صورت می گرفت. جمع آوری داده ها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته در مقطع زمانی مورد نظر صورت گرفت. این پرسشنامه شامل ۲ بخش مشخصات جمعیت شناختی و گویه های اصلی ارزشیابی بود. بخش مشخصات پاسخگویان شامل ۹ سوال درباره جنسیت، وضعیت تاهل، محل اقامت، ترم تحصیلی، رشته تحصیلی، دانشکده، مقطع تحصیلی و تجربه شرکت در کارگاه های قبلی بود. بخش گویه های اصلی ارزشیابی شامل ۲۶ سوال، دارای گویه هایی شامل گویه مدیریت گردانندگان کارگاه با ۴ سوال، که دارای طیف لیکرت ۵ تایی از بسیار نامطلوب (امتیاز ۱)، نامطلوب (امتیاز ۲)، نظری ندارم (امتیاز ۳)، مطلوب (امتیاز ۴) و بسیار مطلوب (امتیاز ۵) بود، دامنه نمرات این گویه بین ۴ تا ۲۰ امتیاز است. گویه مهارت مدرسین کارگاه با ۱۹ سوال، که دارای طیف لیکرت ۵ تایی از بسیار نامطلوب (امتیاز ۱)، نامطلوب (امتیاز ۲)، نظری ندارم (امتیاز ۳)، مطلوب (امتیاز ۴) و بسیار مطلوب (امتیاز ۵) می باشد، دامنه نمرات این گویه بین ۱۹ تا ۹۵ امتیاز است. گویه دانشجویان با ۳ سوال، که دارای طیف لیکرت ۵ تایی از بسیار نامطلوب (امتیاز ۱)، نامطلوب (امتیاز ۲)، نظری ندارم (امتیاز ۳)، مطلوب (امتیاز ۴) و بسیار مطلوب (امتیاز ۵) می باشد، دامنه نمرات این گویه بین ۳ تا ۱۵ امتیاز است. نهایتاً برای هر گویه نمرات از ۱۰۰ به دست آمد که نمره بیشتر نشانگر ارزشیابی مطلوب و نمره کمتر نشانگر نامطلوب بودن فعالیت های آموزشی مرکز پژوهش دانشجویان می باشد. برای مشخص کردن سطح رضایت دانشجویان از برگزاری کارگاه ها نمرات به دست آمده در سه گویه از کارگاه ها به سه قسمت ضعیف (۳۳-۰)، متوسط (۶۶-۳۴) و خوب (۱۰۰-۶۷) تقسیم گردید. برای سنجش روایی محتوایی پرسشنامه از نظر چندین متخصص استفاده شد و نظرات اصلاحی آنان در پرسشنامه اعمال گردید. برای سنجش پایایی پرسشنامه از روش ضریب آلفا کرونباخ استفاده گردید، بدین صورت که پرسشنامه آماده شده با انجام یک پایلوت برای ۳۰ نفر از دانشجویان تکمیل شد و در نهایت ضریب آلفا مورد سنجش قرار گرفت و نتایج آن جهت گویه قبل از برگزاری کارگاه ۰/۸، گویه حین برگزاری کارگاه ۰/۹۲ و گویه بعد از برگزاری کارگاه ۰/۸۶ ثبت گردید. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی از شرکت کنندگان رضایت نامه کتبی جهت حضور در مطالعه کسب شد. بدین صورت که در پایان هر کارگاه پرسشنامه به دانشجویان شرکت کننده در هر کارگاه تحویل داده می شد تا آن را به تکمیل نموده و تحویل نمایند.

پس از جمع آوری داده ها، تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ انجام گرفت و سطح معناداری آزمون ها کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. برای توصیف داده ها از آمار توصیفی که شامل: نمودارها، جداول و شاخص های عددی بود و همچنین از آمار استنباطی که شامل آزمون های ANOVA، T مستقل استفاده گردید.

یافته ها

بیشترین کارگاه هایی که دانشجویان در آن شرکت داشتند، مربوط به کارگاه های پروپوزال نویسی و مقاله نویسی بود (۱۹/۴ درصد). زنان بیشترین شرکت کننده گان در کارگاه ها (۶۳/۴ درصد) و اکثرا مجرد بودند (۸۸ درصد). اکثریت دانشجویان خوابگاهی بودند (۶۷/۳ درصد). از نظر ترم تحصیلی دانشجویان شرکت کننده در کارگاه ها (۲۹/۶ درصد) افراد ترم اول بودند و از ترم نهم هیچ دانشجویی شرکت نکرده بود. بیشترین فراوانی وضعیت رشته تحصیلی دانشجویان شرکت کننده به ترتیب مربوط به رشته بهداشت حرفه ای و سپس علوم آزمایشگاهی بود (به ترتیب ۱۳/۷ درصد و ۱۲/۷ درصد). جدول شماره ۱ ویژگی های تحصیلی دانشجویان شرکت کننده به تفکیک مقطع تحصیلی، دانشکده و تجربه قبلی شرکت در کارگاه ها را نشان می‌دهد. دانشجویان مقطع کارشناسی بالاترین درصد (۵۴/۶ درصد) شرکت در کارگاه ها را داشتند. دانشکده بهداشت بیشترین تعداد شرکت کننده را داشت (۳۵/۹ درصد). همینطور از نظر تجربه قبلی شرکت در کارگاه های مرکز پژوهش دانشجویان، (۵۱/۱ درصد) سابقه شرکت در کارگاه های قبلی را ذکر نموده بودند.

نتایج جدول شماره ۲ نشان داد، تعداد دانشجویانی که وضعیت

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

جدول ۱. ویژگی های تحصیلی دانشجویان شرکت کننده در مطالعه

متغیر		تعداد (درصد)
مقطع تحصیلی	کارشناسی	(۵۴/۶)۱۵۵
	کارشناسی ارشد	(۲۹/۲)۸۳
	دکتری حرفه ای	(۱۳) ۳۷
	دکتری تخصصی	(۳/۲) ۹
دانشکده	بهداشت	(۳۵/۹)۱۰۲
	پیراپزشکی	(۲۷/۸)۷۹
	پزشکی	(۱۸)۵۱
	پرستاری و مامایی	(۱۲)۳۴
	توانبخشی	(۱/۱)۳
	داروسازی	(۱/۴)۴
	دندانپزشکی	(۳/۲)۹
	سایر	(۰/۷)۲
وضعیت سکونت	خوابگاهی	(۶۷/۳)۱۹۱
	غیر خوابگاهی	(۳۳/۷)۹۳
تجربه قبلی شرکت در کارگاه ها	تجربه قبلی شرکت دارم	(۵۱/۱)۱۴۵
	تجربه قبلی شرکت ندارم	(۴۸/۹)۱۳۹

جدول ۲. وضعیت رضایت دانشجویان از برگزاری کارگاه های مرکز پژوهش دانشجویان

وضعیت ارزشیابی کارگاه ها	ضعیف	متوسط	خوب
	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
مدیریت گردانندگان کارگاه	(۰)۰	(۶/۳)۱۸	(۹۳/۷)۲۶۶
مهارت مدرسین	(۱)۳	(۱۲/۴)۳۵	(۸۶/۶)۲۴۶
دانشجویان	(۰/۷)۲	(۱۳/۴)۳۸	(۸۵/۹)۲۴۴

کارگاه ها را ضعیف گزارش نموده اند، بسیار کم و اکثریت دانشجویان وضعیت برگزاری کارگاه ها را در گویه گردانندگان کارگاه ها، مهارت مدرسین و دانشجویان خوب ارزشیابی نموده اند. جدول شماره ۳ وضعیت میانگین و انحراف معیار متغیرها در سه حیطه ارزشیابی کارگاه های مرکز پژوهش دانشجویان را نشان می دهد، همانطور که مشاهده می شود دانشجویان غیر خوابگاهی و دانشجویان دکتری تخصصی در هر سه گویه کارگاه ها را بهتر ارزیابی کرده اند. از طرفی دانشجویانی که

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

جدول ۳. میانگین و انحراف معیار متغیرها در سه حیطه ارزشیابی کارگاه های مرکز پژوهش دانشجویان

متغیر		مدیریت گردانندگان	مهارت مدرسین	دانشجویان شرکت کننده
وضعیت اقامت	غیرخوابگاهی	۸۸/۱±۴۴/۱۸	۸۴/۱±۴۹/۶۶	۸۶/۱±۲۳/۷۵
	خوابگاهی	۸۵/۱±۹۱/۱۴	۸۳/۱±۴۶/۴۱	۸۵/۱±۴۱/۳۷
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۸۷/۱±۱۲/۱۷	۸۳/۱±۵۶/۴۹	۸۵/۱±۱۶/۵۱
	کارشناسی ارشد	۸۶/۱±۰۲/۱۸	۸۴/۱±۷۴/۳۴	۸۶/۱±۸۹/۳۱
	دکتری حرفه ای	۸۶/۱±۲۱/۱۲	۸۱/۱±۲۵/۹۰	۸۴/۱±۳۲/۹۴
	دکتری تخصصی	۸۸/۱±۸۸/۱۱	۸۹/۱±۷۰/۰۴	۸۸/۱±۱۴/۰۴
	کل	۸۶/۱±۷۴/۱۶	۸۳/۱±۸۰/۵۰	۸۵/۱±۳۸/۵۰
دانشکده	بهداشت	۸۶/۱±۵۱/۱۱	۸۴/۱±۹۰/۲۲	۸۵/۱±۸۸/۲۶
	پیراپزشکی	۸۶/۱±۵۱/۲۸	۸۳/۱±۲۲/۴۵	۸۴/۱±۶۴/۴۶
	پرستاری و مامایی	۸۴/۱±۴۱/۱۵	۸۱/۱±۴۲/۷۸	۸۳/۱±۹۲/۸۲
	توانبخشی	۸۶/۱±۶۶/۵۲	۷۸/۲±۸۹/۶۵	۸۴/۲±۴۴/۶۹
	داروسازی	۸۷/۱±۵۰/۱۹	۶۹/۲±۴۷/۴۲	۶۳/۲±۳۳/۷۴
	دندانپزشکی	۸۱/۹±۱۱/۹۳	۸۶/۶±۳۱/۳۳	۹۲/۷±۹۲/۷۷
	سایر	۸۶±۷/۰۷	۸۲/۰۰±۴۷/۰۱	۴±۹۰/۷۱
	کل	۸۶/۱±۷۴/۱۶	۸۳/۱±۸۰/۵۰	۸۵/۱±۶۸/۵۰
تجربه قبلی	تجربه قبلی شرکت دارم	۸۷/۵۸±۱/۰۸	۸۴/۱±۹۹/۵۳	۸۶/۱±۴۸/۵۵
	تجربه قبلی شرکت ندارم	۸۵/۸۶±۱/۴۵	۸۲/۱±۵۶/۴۵	۸۴/۱±۸۴/۴۵
	کل	۸۶/۷۴±۱/۱۶	۸۳/۱±۸۰/۵۰	۸۵/۱±۶۸/۵۰

جدول ۴. ارتباط بین امتیازات سه گویه از کارگاه ها و ویژگی های دموگرافیک و تحصیلی دانشجویان

متغیر	مدیریت گردانندگان کارگاه	مهارت مدرسین	دانشجویان شرکت کننده	
مقطع تحصیلی	۰/۸۳	۰/۴۲	۰/۷۱	
رشته تحصیلی	۰/۰۰۱	۰/۰۱	۰/۰۰۱	
ترم تحصیلی	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	
دانشکده	۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	۰/۰۰۱	سطح معناداری
وضعیت اقامت	۰/۰۸	۰/۵۸	۰/۶۶	
تجربه قبلی شرکت	۰/۲۱	۰/۱۷	۰/۳۶	

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

تجربه قبلی شرکت در کارگاه ها داشتند سطح کارگاه ها را در هر سه حیطه مناسبتر می دانستند. سایر اطلاعات در جدول شماره ۳ نشان داده شده است.

نتایج آزمون ANOVA نشان داد، بین امتیازات مدیریت گردانندگان، مهارت مدرسین و دانشجویان شرکت کننده در کارگاه ها و مقطع تحصیلی اختلاف آماری معناداری وجود نداشت (P>۰/۰۵) اما بین رشته تحصیلی، ترم تحصیلی و دانشکده محل تحصیل دانشجویان و نمرات هر سه گویه اختلاف معنادری وجود داشت (P<۰/۰۵). همچنین بین امتیازات سه گویه از کارگاه ها و وضعیت اقامت و تجربه قبلی شرکت درکارگاه ها ارتباط آماری معنی دار با استفاده از آزمون تی مستقل مشاهده نگردید (P>۰/۰۵). (جدول شماره ۴)

بحث

این مطالعه با هدف ارزشیابی کارگاه های آموزشی مرکز پژوهش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان از دیدگاه دانشجویان شرکت کننده در سال ۱۳۹۴ انجام شد. بررسی و شناخت نیازهای آموزشی و ارزشیابی از آنها پیش نیاز یك سیستم آموزشی موفق است، معمولا این اقدام اولین گام در برنامه ریزی آموزشی و در واقع نخستین عامل ایجاد و تضمین اثربخشی برنامه های آموزش و بهسازی نیروهای ماهر و متخصص است. یکی از مسائل مهم، تبیین ضرورت و اهمیت ارزشیابی در برنامه ریزی درسی است [۱۵]. در صورتی که نیازها مشخص نشوند، جهت و مقصدی که باید برنامه ای برای رسیدن به آن تدوین و به مرحله اجرا گذاشته شود، مشخص نمی شود. عموماً انسان دارای نیازهای متنوع و گوناگونی است و در کلیه فرآیندهای زندگی انسان از میان نیازهای متنوع خویشتن، متناسب با محدودیت ها و امکانات خویش دست به انتخاب می زند و نیازهای مهم و با اولویت را مد نظر قرار می دهد. از آنجا که هر برنامه ای برای تغییر در وضع موجود صورت می گیرد، باید وضع مطلوب و چگونگی آن نیز روشن باشد. این استدلال در مورد برنامه های آموزشی نیز مصداق دارد [۱۶]. نتایج این مطالعه نشان داد تعداد دانشجویانی که وضعیت کارگاه ها را ضعیف گزارش داده اند، بسیار کم و اکثریت دانشجویان وضعیت برگزاری کارگاه ها را در قبل از برگزاری، حین و بعد خوب ارزشیابی کرده اند. در واقع نتایج این مطالعه نشان داده است که دانشجویان به طور کلی از روند و کیفیت برگزاری کارگاه ها راضی بوده اند. به نحوی که این کارگاه ها برای آنان موثر بوده است. آنها زمان برگزاری، مدرس، شرایط پذیرایی و... را مهم ارزیابی نموده و از کیفیت روند آن به وسیله مرکز پژوهش دانشجویان خشنود بوده اند، که با نتایج مطالعه رئوفی و همکاران در سال ۱۳۸۸ که مسلط بودن مدرس بر موضوع و قدرت اداره و رهبری کلاس را جز ملاک های عمده خود می دانستند، همسو است [۱۷] همچنین در مطالعه قربانی و همکاران در سال ۱۳۸۸ نیز مهمترین ملاک بر رضایت دانشجویان تسلط علمی مدرس بر درس مورد تدریس، شیوایی بیان، نحوه سازماندهی و علاقه مندی به تدریس بوده است [۱۸]. افزایش چند برابری ظرفیت دانشگاه ها خصوصاً در مقاطع تحصیلات تکمیلی و اقبال زیاد داوطلبان ورود به دانشگاه ها، کمبود امکانات و بالا رفتن هزینه های آموزشی و ضعیف بودن و یا کیفیت پایین آموزش از جمله دلایلی هستند که می توانند بر میزان رضایت دانشجویان تاثیر بگذارند [۱۱]. مرکز پژوهش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی همدان با در اختیار دادن امکانات مناسب و تربیت نیروی کارآزموده جهت تدریس توانسته است بخشی از این کاستی ها و مشکلات آموزشی و پژوهشی را جبران نماید. یکی از ابزارهایی که امروزه نقش قابل توجهی در این زمینه ایفا می نماید، طرح درس است. تدوین طرح درس از فعالیت های (Lesson Plan) اساسی قبل از تدریس برای هر مدرس است و می تواند تا حدود زیادی راه گشای وی برای ارائه آموزش مؤثر و با کیفیت باشد [۱۹]. طرح درس هدف های مبهم را روشن ساخته و چگونه آموزش دادن را به استاد و نیز چگونه یاد گرفتن را به دانشجویان می آموزد. همچنین با کاهش عوامل بازدارنده، استفاده بهینه از زمان کلاس را فراهم می آورد و در نهایت کارایی و اثر بخشی آموزش را افزایش می دهد [۲۰]، که این با فعالیت مرکز همسو است. تمام مدرسین کارگاه ها دارای طرح درس مشخصی هستند که طبق آن پیش می روند. بر اساس نتایج بین امتیازات گویه ها با وضعیت اقامت و تجربه قبلی شرکت در

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

کارگاه ها اختلاف آماری معنادار وجود نداشت. سایر مطالعات نیز در این خصوص اختلاف معناداری را گزارش نکرده اند، در واقع ملاک های همه دانشجویان صرف نظر از وضعیت اقامت و تجربه قبلی شرکت و غیره یکسان می باشد. همچنین بین امتیازات گویه ها و رشته تحصیلی و ترم تحصیلی و دانشکده محل تحصیل دانشجویان ارتباط آماری معناداری وجود داشت. در واقع با توجه به مطالعات بسیار اندکی که در این مورد انجام گرفته می توان به این مورد اشاره کرد که دانشجویان تحصیلات تکمیلی و دانشجویان ترم های بالاتر به سبب داشتن تجربه و دانش بیشتر نسبت به موضوعات کارگاه ها و مشارکت هدفمند و بر حسب نیازشان در کارگاه های فوق میزان رضایت بیشتری نسبت به سایر دانشجویان داشته اند. همچنین به سبب تفاوت رشته های مختلف در دانشگاه و دور بودن دانشجویان از مسائل و کارگاه های مرتبط با پژوهش مانند رشته های داروسازی و دندانپزشکی سبب تفاوت معنادار آنان نسبت به سایرین باشد. استفاده از شیوه های نوین آموزشی، ترغیب دانشجویان به مشارکت، استفاده از اساتید مرتبط با رشته می تواند در جهت بهبود رضایت تاثیر گذار باشد [۲۱]. در پایان می توان گفت مراکز دانشجویی مانند مرکز پژوهش دانشجویان می تواند کمک شایانی به دانشجویان در تمام حیطه های آموزشی، پژوهشی و حتی روانی نماید زیرا حضور در این مجموعه علاوه بر موارد ذکر شده باعث افزایش روحیه دانشجویان می گردد و آنها را از ابتلا به مشکلات روانشناختی مانند افسردگی که بسیاری از دانشجویان دانشگاه از درجاتی از آن رنج می برند مصون نگه دارد [۲۲].

از نقاط قوت مطالعه می توان به این مورد اشاره نمود که این مطالعه تنها مطالعه ای بود که در خصوص ارزشیابی کارگاه های آموزشی جهت دانشجویان در همدان و حتی کشور انجام گرفته است. از نقاط ضعف آن می توان به عدم درج معدل از سوی دانشجویان در پرسشنامه و انجام مطالعه به صورت خود گزارش دهی اشاره نمود. در این مطالعه سعی در توجیه صحیح و کامل دانشجویان از طریق ذکر اهمیت موضوع جهت همکاری آگاهانه در تکمیل پرسشنامه ها شد. پیشنهاد می شود جهت افزایش میزان رضایت و بهره گیری واقعی از کارگاه ها در سه سطح اقدام شود: در سطح اول پیش از برگزاری دوره های آموزشی کاربردی، ضمن تاکید بر تدوین و ارائه طرح درس توسط کلیه مدرسان، اطمینان حاصل شود، طرح درس های ارائه شده توسط مدرسان به لحاظ محتوایی و نگارشی در سطح استاندارد است. در سطح دوم با استفاده از ارزشیابی مشخص شود که نحوه ی برگزاری کارگاه ها از دیدگاه دانشجویان چگونه می باشد. در سطح سوم با تشکیل جلسات گروهی متشکل از مدرسان و دانشجویان شرکت کننده در کارگاه ها، مشکلات، نقاط قوت و غیره به بحث گذاشته شود. همچنین توصیه می شود که باز هم جهت افزایش کیفیت کارگاه ها همیشه در کارگاه به صورت مداوم نظرسنجی های لازم به عمل آورده شود، تا کیفیت آنان همیشه مورد بررسی مداوم قرار گیرد.

نتیجه گیری

نظر به اهمیت و نقش ارزشیابی های دانشجویی از کارگاه های آموزشی در دانشگاه ها، پیشنهاد می گردد، مطالعه ای جامع در سطح دانشگاه های علوم پزشکی کشور با هدف ارزشیابی کارگاه ها و ارتقاء کمی و کیفی آنان به صورت گسترده صورت گیرد. همچنین ارزشیابی واقعی از عملکرد مراکز پژوهش دانشجویی و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی در دانشگاه های کشور حاصل شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می دانند، از پشتیبانی مالی دانشگاه علوم پزشکی همدان از این مطالعه (در قالب طرح تحقیقاتی مصوب مرکز پژوهش دانشجویان با (شماره طرح ۹۴۰۴۰۹۲۰۱۵) و همچنین از همکاری دانشجویان شرکت کننده در کارگاه ها و آقای سجاد کیانی و سایر کسانی که محققین را یاری رساندند، تشکر و قدردانی به عمل آورند.

تضاد منافع

این مطالعه برای نویسندگان هیچ گونه تضاد منافعی نداشته است.

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

References

1- Enayati T, Zameni F, Ghorbani T. Examining barriers to research from the viewpoints of middle school teachers of Behshahr. Quarterly Journal of New Approaches in Educational Administrartion. 2013;3(4):189-205. (Persian)

2- Javadian Y. Relationship between facilities and manpower of basic sciences departments and academic achievement of medical students in Kerman. The Journal of Qazvin University of Medical Sciences. 2002;6(22):64-67. (Persian)

3- Instructions research Center for Student University of Medical Sciences, 2014. (Persian)

4- Collingford C. Conclusion the future- is sustainbality sustainable the sustainbality curriculum: the challenge for higher education. New York:Eartscan Publications;2004.

5- Sarchami R, Salman Zadeh H. Iran university faculty members in terms of student assessment to improve teaching. The Journal of Qazvin University of Medical Sciences. 2005;9(1):67-72. (Persian)

6- Moezi M, Shirzad H, Zamazad B, Rohi H. Evaluation process in viewpoints of academic staff and students in Shahrekord University of Medical Sciences. Journal of Shahrekord University of Medical Sciences. 2010;11(4):63-75. (Persian)

7- McKenzi JF, Neiger BL, Smeltzer JL. Planning, implementing and evaluating health promotion programs, a primer, 4th Edition. San Franciso:Pearson Education;2005.

8- Butler JT. Principles of health education and health promotion, 3rd Edition. Belmonte:Wadsworth Thomson Learning;2001.

9- Ferdoosi M, Bahman Ziyari N. Isfahan University of Medical Sciences researcher's viewpoints on holding the commemoration of research week. Iranian Journal of Medical Education. 2015;14(10):912-914. (Persian)

10- Zibaei M, Kamaran A. Designing and evaluating teaching quality assessment from the viewpoint of Lorestan university of medical sciences students in 2010. Journal of Medical Education Development Center. 2012;5(8):58-68. (Persian)

11- Roudbari M, Ahmadi A, Ebadi Fard Azar F. Associated factors with academic excellence among medical students Iran University of Medical Sciences: Educational year 2009-2105. Teb va Tazkieh, 2010;19(3(78):37-48. (Persian)

12- Delgoshaei B, Sadeghifar J, Raadabadi M, Peyman H, Mirzaei A. Content analysis of the lesson plans developed by faculty of Ilam University of Medical Sciences in 2009. Iranian Journal of Medical Education. 2012;12(1):1-9. (Persian)

13- Jahan F, Sadaf S, Kalia S, Abdullah Khan A, Bin Hamza H. Attributes of an effective clinical teacher: a survey on students' and teachers' perceptions. Journal of the College of Physicians and Surgeons Pakistan. 2008;18(6):357-361.

14- McParland M, Noble L, Livingston G. The effectiveness of problem-based learning compared to traditional teaching in undergraduate psychiatry. Medical Education 2004;38(8):859–867.

15- Zubair A, Khoo-Hoon E, Tan-Chay H. A novel approach to faculty development program evaluation. Medical Education. 2004;38(8):1187-1188.

16- Finucane P, Nicholas T, Prideaux D. The new medical curriculum at Flinders University, South Australia: from concept to reality. medical tTeacher. 2001;23(1):76-79.

17- Raoufi SH, Seikhian A, Ebrahimzadeh F, Tarahi MJ, Ahmadi P. Designing a novel sheet to evaluate theoretical teaching quality of faculty members based on viewpoints of stakeholders and charles E. Glassick's scholarship principles. Journal of Hormozgan University

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

of Medical Sciences. 2010;14(3):167-176. (Persian)

18- Ghorbani R, Haji-Aghajani S, Heidarifar M, Andade F, Shams-Abadi M. Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer. Koomesh. 2009;10(2):77-83. (Persian)

19- Mansourian HR, Shoja MR, Salimi T, Mojahed Sh, Karimi H, Aghili H, et al. Evaluating the course plan status of faculty staff of shahid Saduoghi University of Medical Science of Yazd in the year 2002. Iranian Journal of Medical Education. 2002;2(0):37-48. (Persian)

20- Saberian M, Salemi S. Chegoone tarhe dars benevisim. Tehran:Salemi;2002. (Persian)

21- Amini M, Honardar M. The view of faculties and medical students about evaluation of faculty teaching experiences. Koomesh. 2008;9(3):171-178. (Persian)

22- Rezaei T, Yazdi-Ravandi S, Ghaleiha A, Seyf Rabiei MA. Depression among medical students of Hamadan University of Medical Sciences in 2014: The Role of demographic variables. Pajouhan Scientific Journal. 2015;13(4):1-8. (Persian)

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]

Pajouhan Scientific Journal
Research Article
Vol 14, No 3, Spring 2016

Evaluation of Students' Research Center workshops of Hamadan University of Medical Sciences from the participating students' perspective, in 2015

Maryam Afshari[1], Saeid Yazdi-Ravandi[2, 3*], Alireza Zamani[4], Fatemeh Fadaei[5], Tahereh Rezaei[5], Zahra Taslimi[6]

1. Ph.D. Student of Health Education and Health Promotion, Students Research Center, School of Health, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran
2. Behavioral Disorders and Substance Abuse Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran
3. Young Researchers and Elite Club, Rudehen Branch, Islamic Azad University, Rudehen, Iran
4. Professor of Immunology, School of Medicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran
5. Medical Student, Students Research Center, School of Medicine, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran
6. Ph.D. Student of Neruscience, Neurophysiology Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

Article Info

Recieved: 5 Apr. 2016
Accepted: 24 May 2016

Keywords

Evaluation
Students
Workshop
Students' Research Center
Hamadan

Coresponding Author

Saeid Yazdi-Ravandi, Ph.D. Student of Behavioral Sciences, Behavioral Disorders and Substance Abuse, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran

Tel: +988138271066
Email: Yazdiravandi@umsha.ac.ir

Citation

Afshari M, Yazdi-Ravandi S, Zamani A, Fadaei F, Rezaei T, Taslimi Z. [Evaluation of Students' Research Center workshops of Hamadan University of Medical Sciences from the participating students' perspective, in 2015]. Pajouhan Scientific Journal. 2016;14(3):1-10

Abstract

Introduction: Students' Research Center possesses a major role in improving the efficiency and development of education and research. The evaluation process can be used to assess the quality assurance and improvement of thsese centers. Therefore, this study aimed to evaluate students' research center workshops in Hamadan University of Medical Sciences by student's perspective.

Methods: This survey was a cross-sectional study, performed on 284 students participating in workshops of student's research center in 2015. The data was collected through self-report questionnaire as conducted by students, which consisted of individuals' demographic characteristics and the main items. Data analysis was accomplished using the software SPSS version 21 and including the ANOVA, and independent T-test to determine the relationship between variables used.

Results: The results of this study showed that the number of students reporting weak conditions for workshops were too small, while the majority of students evaluated good condition for the workshops in items including management of performers, lecturer skills and students. There were no statistically significant differences between the items, previous experience of participation and residency status of students (P>0.05). But, between the scores of three items of workshops and major of study, academic semesters and faculty of students significant changes were found (P>0.05).

Conclusion: Considering the importance and role of students' evaluations of workshops, it is suggested to perform comprehensive studies in all of the Medical Sciences universities to evaluate the qualitative and quantitative improvement of workshops.

© 2016 Pajouhan Scientific Journal. All right reserved

[Downloaded from psj.umsha.ac.ir on 2026-11-23]